

Bölüm 4

İNFERTİLİTEDE KAYIPLAR, KAZANIMLAR VE DANIŞMANLIK

Canan ÖRÜKLÜ¹

GİRİŞ

Birçok kültürde, ebeveyn olma yeteneği kişisel başarı, sosyal kabul ve cinsel kimliğin yerine getirilmesi için temel koşul olarak görülmektedir ⁽¹⁾. Korunmasız ve düzenli cinsel ilişkiye rağmen bir yıllık süre içerisinde gebeliğin elde edilememesi infertilite olarak tanımlanmaktadır ^(2,3). İnfertilite, dünya çapında birkaç milyon kadın ve erkeğin fiziksel ve ruhsal sağlığını etkileyen, stresli bir hayat olarak kabul edilir ⁽⁴⁾. Buna göre, çocuk sahibi olamamanın gerginliğe neden olabileceğini ve çiftlerin yaşamlarının tüm yönlerini etkileyebileceğini öngörmek gerekir ⁽⁵⁾. Dünya çapında çiftlerin %10-15'ini etkileyen önemli bir halk sağlığı sorunu ve evlilik hayatında da hayati bir olaydır ⁽⁶⁾. Çalışmalar, infertilite teşhisi sırasındaki yaş, infertilite süresi, evlilik süresi, infertilite nedeni, tedavi başarısızlığı, sık gebelik testleri ve daha önemlisi sosyal damgalama gibi faktörlerin çiftlerde infertilite ile ilişkili stresin oluşmasına yol açtığını göstermiştir ⁽⁷⁻¹¹⁾. İnfertilite stresini inceleyen çalışmalarda çiftlere odaklanılmış olsa da, çalışmaların çoğu kadınlarda, erkeklerden daha yüksek infertilite stresinin olduğu görülmektedir ^(12,13). Risk faktörleri arasında; yaş, sigara, alkol ve kafein tüketimi, obezite, düşük vücut ağırlığı, obezite, stres, çevresel zararlı maddeler ve kanserler yer almaktadır ⁽¹⁴⁾.

Son çalışmalar internet kullanıcılarının önemli bir kısmının interneti, infertilite de dahil olmak üzere sağlıkla ilgili konular için kullandığını göstermektedir ⁽¹⁵⁻¹⁸⁾. Sosyal ağ sistemlerinin kullanımı, infertilitesi olan kadınların duygusal ve sosyal destek ihtiyaçlarını olduğu kadar, bilgi ihtiyaçlarını da karşılamalarına yardımcı olur. Bu bulgular, sosyal ağ sistemlerine katılımın önemli ve erişilebilir bir stresle başa çıkma faaliyeti olduğunu göstermektedir ⁽¹⁹⁾.

Kayıplar ve Kazanımlar

Benlik Saygısı ve Benlik İmgesi Kaybı: Türkiye gibi geleneksel toplumlarda çocuk sahibi olmak toplumda ve ailede sosyal statünün belirleyicisidir. Ayrıca, bu

¹ Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, ckobak@gelisim.edu.tr

az bir sonucu üzerinde psikolojik müdahalelerin, danışmanlık veya eğitim programlarına bölünmesi üzerindeki etkisi üzerine sistematik bir araştırma gerçekleştirdi. En başarılı müdahalenin güçlü bir eğitim bileşenine sahip olduğunu ve neredeyse evrensel olarak bir grup veya sınıf formatında yaklaştığını bulmuştur ⁽³⁹⁾.

Kısa süreli profesyonelce yönlendirilen gruplar, infertilite tedavisinden kaynaklanan kaygı ve depresyon, sosyal damgalanma, keder ve genel stresin azaltılmasında etkili bulunmuştur. Bu grupların birçoğu tedaviden geçen kadınlara odaklanırken, gruplara katılan erkekler de onları faydalı bulmuştur ⁽⁴³⁾.

SONUÇ

Üreme temel bir insan arzusudur ve bu yüzden de infertilite çok fazla psiko-sosyal bozukluğa neden olabilir. İnfertilite, her iki cinsiyette de yaşamın birçok yönünü etkileyen küresel bir endişe olarak kabul edilir. Bu oranlar dünya çapında 186 milyon insana ulaşmış durumdadır. Stres, anksiyete, depresyon, azalmış benlik saygısı, cinsel tatmin azalması ve yaşam kalitesinin düşmesi gibi birçok psikolojik soruna neden olabilir. Ortaya çıkan psikososyal sorunlar, özellikle kadınlara karşı önyargıların olduğu toplumlarda, kadını, eşinden daha fazla etkilemektedir. Bu nedenle, infertil bir kadın aile, arkadaşlar ve hatta eşi ile ilişkisini etkileyen yüksek bir hayal kırıklığı ve öfke gösterebilir. Benzer şekilde, infertil kadınlarda, fertil gruptaki bireylere kıyasla akıl hastalıkları, evlilikten memnuniyetsizlik ve yaşam kalitesinde bozulma gelişmesi daha olasıdır. Çiftler evliliklerinde pek çok kayıp yaşamakta ve bu kayıplar hem evliliklerine hem de günlük hayatlarına yansımaktadır. Çiftlerin kayıplarının ve sorunlarının erken dönemde belirlenerek bunlara yönelik danışmanlık verilmesi sorunların çözümünde etkili olacaktır.

Anahtar Kelimeler: İnfertilite, kayıplar, kazanımlar, danışmanlık

KAYNAKLAR

1. Sehhati, Shafae Fahimeh; Mirghafourvand, Mojgan; Rahimi, Marieh. Perceived stress and its social-individual predictors among infertile couples referring to infertility center of Alzahra hospital in Tabriz in 2013. 2014.
2. Allan H, Mounce G. Managing infertility in primary care. Practice Nursing. 2015;26(9):440-3.
3. Peyromusavi F, Barouni M, Naderi T, Shahravan A. Factors affecting response to infertility treatment: case of Iran. Global Journal of Health Science. 2016;8(1):118-23.
4. Cesta, Carolyn E., et al. A prospective investigation of perceived stress, infertility-related stress, and cortisol levels in women undergoing in vitro fertilization: influence on embryo quality and clinical pregnancy rate. Acta obstetrica et gynecologica Scandinavica, 2018, 97.3: 258-268.
5. Najafi M, Soleimani AA, Ahmadi K, Javidi N, Hoseini Kamkar E. The effectiveness of emotionally focused therapy on enhancing marital adjustment and quality of life among infertile couples with marital conflicts. Int J Fertil Steril. 2015;9(2):238-246. doi:10.22074/ijfs.2015.4245.
6. Zivaridelavar M, Kazemi A, Kheirabadi GR. The effect of assisted reproduction treatment on mental health in fertile women. J Educ Health Promot. 2016;5:9. doi:10.4103/2277-9531.184552

7. Hashemieh C, Neisani Samani L, Taghinejad H. Assessment of anxiety in pregnancy following assisted reproductive technology (ART) and associated infertility factors in women commencing treatment. *Iran Red Crescent Med J.* 2013;15(12):e14465. doi:10.5812/ircmj.14465
8. Patel A, Sharma PS, Narayan P, Binu VS, Dinesh N, Pai PJ. Prevalence and predictors of infertility-specific stress in women diagnosed with primary infertility: A clinic-based study. *J Hum Reprod Sci.* 2016;9(1):28-34. doi:10.4103/0974-1208.178630.
9. Boivin J, Griffiths E, Venetis CA. Emotional distress in infertile women and failure of assisted reproductive technologies: meta-analysis of prospective psychosocial studies. *BMJ.* 2011;342:d223. doi:10.1136/bmj.d223
10. Lancaster D, Boivin J. A feasibility study of a brief coping intervention (PRCI) for the waiting period before a pregnancy test during fertility treatment. *Hum Reprod.* 2008;23(10):2299-2307. doi:10.1093/humrep/den257
11. Ogawa M, Takamatsu K, Horiguchi F. Evaluation of factors associated with the anxiety and depression of female infertility patients. *Biopsychosoc Med.* 2011;5(1):15. doi:10.1186/1751-0759-5-15.
12. Klemetti R, Raitanen J, Sihvo S, Saarni S, Koponen P. Infertility, mental disorders and well-being--a nationwide survey. *Acta Obstet Gynecol Scand.* 2010;89(5):677-682 doi:10.3109/00016341003623746
13. Lee SH, Wang SC, Kuo CP, Kuo PC, Lee MS, Lee MC. Grief responses and coping strategies among infertile women after failed in vitro fertilization treatment. *Scand J Caring Sci.* 2010;24(3):507-513. doi:10.1111/j.1471-6712.2009.00742.x
14. Demirci N, Potur Coşkuner D. İnfertilitede Temel Kavramlar, Etiyolojisi ve Risk Faktörleri. *İnfertilite Hemşireliği El Kitabı.* (Edi: Prof. Dr. Nurdan Demirci, Prof. Dr. Nezihe Kızılkaya Beji). Nobel Tıp Kitabevleri 1. Baskı, 2017
15. Fox S. The social life of health information 2011. Washington, D.C.: Pew Internet & American Life Project; 2011. 730 *Psychiatric Quarterly* 2019 90:717-732
16. Hinton L, Kurinczuk JJ, Ziebland S. Infertility, isolation and the internet: a qualitative interview study. *Patient Educ Couns.* 2010;81(3):436-41.
17. Orr E. Understanding the blogging practices of women undergoing in vitro fertilization for treatment of infertility; 2014. McMaster University dissertation. <http://hdl.handle.net/11375/14106>. Accessed 2.11.2017.
18. Epstein YM, Rosenberg HS. Depression in primary versus secondary infertility egg recipients. *Fertil Steril.* 2005;83(6):1882-4.
19. Zillien N, Haake G, Fröhlich G, Bense T, Souren D. Internet use of fertility patients: a systemic review of the literature. *Journal für Reproduktionsmedizin und Endokrinologie-Journal of Reproductive Medicine and Endocrinology.* 2011;8(4):281-7.
20. Daibes, Mayada A., et al. 'Half a woman, half a man; that is how they make me feel': a qualitative study of rural Jordanian women's experience of infertility. *Culture, health & sexuality,* 2018, 20.5: 516-530..
21. Karaca, Aysel; Unsal, Gul. Psychosocial problems and coping strategies among Turkish women with infertility. *Asian nursing research,* 2015, 9.3: 243-250.
22. Ried K, Alfred A. Quality of life, coping strategies and support needs of women seeking traditional Chinese medicine for infertility and viable pregnancy in Australia: a mixed methods approach. *BMC Womens Health.* 2013;13:17.
23. Raque-Bogdan TL. Self-compassion, hope, and well-being of women experiencing primary and secondary infertility: an application of the biopsychosocial model. College Park: University of Maryland; 2010.
24. Covington, Sharon N.; Burns, Linda Hammer (ed.). *Infertility counseling: A comprehensive handbook for clinicians.* Cambridge University Press, 2006.

25. Cetisli, Nuray Egelioglu; ÖREN, Ekin Dila Topaloğlu; KABA, Ferda. İnfertil çiftlerde çift uyumu ve umutsuzluk. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, doi, 2018, 10.0.2018: 81.
26. Sharma, Chandrakala, et al. Stress and coping mechanism of infertile women attending infertility clinic in Kathmandu. *Journal of Universal College of Medical Sciences*, 2014, 2.4: 24-28.
27. Benyamini Y. Hope and fantasy among women coping with infertility and its treatments. Between stress and hope: from a disease-centered to a health-centered perspective. In: Jacoby R, Keinan G, editors. *Between stress and hope: from a disease-centered to a health-centered perspective*. Westport: Praeger; 2003. p. 141–66.
28. Slade P, O'Neill C, Simpson AJ, Lashen H. The relationship between perceived stigma, disclosure patterns, support and distress in new attendees at an infertility clinic. *Hum Reprod*. 2007;22(8):2309–17.
29. Rashidi B, Montazeri A, Ramezanzadeh F, Shariat M, Abedinia N, Ashrafi M. Health-related quality of life in infertile couples receiving IVF or ICSI treatment. *BMC Health Serv Res*. 2008;8(1):83.
30. Qadir F, Khalid A, Medhin G. Social support, marital adjustment, and psychological distress among women with primary infertility in Pakistan. *Women Health* 2015;55(4):432-46
31. Bodur NE, Çoşar B, Erdem M. İnfertil çiftlerde evlilik uyumunun demografik ve klinik değişkenlerle ilişkisi. *Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi* 2013;38(1):51-62.
32. Karlıdere T, Bozkurt A, Yetkin S, Doruk A, Sütçigil L, Özmenler KN, et al. Psikiyatrik birinci eksen tanısı olmayan infertil çiftlerde emosyonel semptomlar, sosyal destek ve cinsel işlev bağlamında cinsiyet farkı var mı?. *Türk Psikiyatri Dergisi* 2007;18(4):311-22.
33. Monga M, Alexandrescu B, Katz SE. Impact of infertility on quality of life, marital adjustment and sexual function. *Urology* 2004; 63:126-3
34. Rooney KL, Domar AD. The impact of lifestyle behaviors on infertility treatment outcome. *Curr Opin Obstet Gynecol*. 2014;26(3):181–5.
35. Aslan E, Fışkın G. Fertilitenin Korunması. *İnfertilite Hemşireliği El Kitabı*. (Edi: Prof. Dr. Nurdan Demirci, Prof. Dr. Nezihe Kızılkaya Beji). Nobel Tıp Kitabevleri 1. Baskı, 2017.
36. Beji NK, Kaya Y. İnfertil Çiftlerde Danışmanlık Süreci. *İnfertilite Hemşireliği El Kitabı*. (Edi: Prof. Dr. Nurdan Demirci, Prof. Dr. Nezihe Kızılkaya Beji). Nobel Tıp Kitabevleri 1. Baskı, 2017
37. Aydın, Semiha; Beji, Nezihe Kızılkaya. İnfertil çiftlerde cinsel fonksiyon ve infertilite danışmanının rolü. *Koç Üniversitesi Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi (HEAD)*, 2013, 10.2: 8-13.
38. Logan, Shanna, et al. Infertility in China: Culture, society and a need for fertility counselling. *Asian Pacific Journal of Reproduction*, 2019, 8.1: 1.
39. Boivin J. A review of psychosocial interventions in infertility. *Soc Sci & Med* 2003; 57:2325–41.
40. Wischmann T, Stammer H, Gerhard I, et al. Couple counselling and therapy for the unfulfilled desire for a child: The two-step approach of the Heidelberg Infertility Consultation. In: B Strauss, ed. *Involuntary Childlessness: Psychological assessment, counselling, and psychotherapy*. Seattle: Hogrefe & Huber, 2002; 79–103.
41. Connolly KJ, Edelmann RJ, Bartlett H, et al. An evaluation of counselling for couples undergoing treatment for in vitro fertilization. *Hum Reprod* 1993; 8:1332–8.
42. Wright J, Duchesne C, Sabourin S, et al. Psychosocial distress and infertility: Men and women respond differently. *Fertil Steril* 1991; 55:100–8.
43. Newton CR, Houle M. Gender differences in psychological response to infertility treatment. *Infertil Reprod Med Clin North Am* 1993; 4:545–8